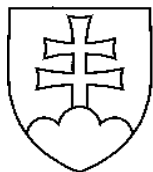

SÚDNA RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

167/2022

UZNESENIE SÚDNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

z 17. augusta 2022

k žiadosti Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky o poskytnutie stanoviska podľa § 25 ods. 2 zákona č. 432/2021 Z. z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov vo veci 31D/16/2022,

Súdna rada Slovenskej republiky

po prerokovaní žiadosti Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky

s c h v a ľ u j e s t a n o v i s k o,

ktoré tvorí prílohu uznesenia Súdnej rady Slovenskej republiky k žiadosti Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky o poskytnutie stanoviska podľa § 25 ods. 2 zákona č. 432/2021 Z. z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov vo veci 31D/16/2022.

Overovateľka: Marcela Kosová

Ján Gandžala
p o d p r e d s e d a
Súdnej rady Slovenskej republiky

Právny a skutkový rámec

1. Podľa § 25 ods. 2 DSP ak sa disciplinárne konanie vedie pre skutok, ktorý môže spočívať v porušení zásad etiky, predseda disciplinárneho senátu si vyžiada stanovisko orgánu, ktorý tieto zásady alebo pravidlá prijal.
2. Súdna rada ako ústavný orgán prijala 17. decembra 2015 Zásady sudcovskej etiky (ďalej len „zásady etiky“).
3. Žiadosť najvyššieho správneho súdu o stanovisko obsahuje popisanie skutku, ktorý môže spočívať v porušení zásad etiky.
4. S prihliadnutím na to, ako zákonodarca určil orgán podávajúci stanovisko podľa § 25 ods. 2 DSP, možno konštatovať, že úlohou súdnej rady v rámci podávania stanoviska nie je subsumpcia konkrétneho skutku pod ustanovenie/a zásad etiky (v ich porušení môže v zmysle zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacích a o zmene a doplnení niektorých zákonov spočívať disciplinárne previnenie). Súdna rada teda nemá aplikovať zásady etiky, ale „iba“ interpretovať ich relevantné ustanovenia. Takémuto výkladu svedčí to, že autorstvo stanoviska je prisúdené autorovi etických zásad alebo pravidiel, na rozdiel od mechanizmu, ktorý platil v kontexte prokurátorskej etiky do účinnosti DSP, keď stanovisko podávala Etická komisia prokuratúry, nie Rada prokurátorov ako autorka kódexu (pozri § 217b ods. 1 zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry v znení účinnom do 30. novembra 2021). O autentickom výklade etických zásad alebo pravidiel napokon hovorí aj dôvodová správa k § 25 ods. 2 DSP, keď konštatuje, že *„je na mieste, aby orgán, ktorý takýto podzákonný predpis vydal, podal v prípade potreby aj jeho výklad. Je povinnosťou predsedu disciplinárneho senátu požiadať o výklad zásady, či pravidla etiky, ak sa disciplinárne konanie týka porušenia týchto zásad alebo pravidiel“*. Takémuto uchopeniu rozsahu a zmyslu stanoviska svedčí aj povaha orgánu, ktorý žiadosť o stanovisko podáva, teda súd. Súdna rada v rámci prijímania stanoviska nijako neskúma skutkový stav, to je právomocou súdu. Odpovedá tak z povahy veci na všeobecnú otázku výkladu zásad etiky na platforme ponúknutej skutkovej situácie preto, aby otázku mohla vymedziť. Právne ale nič nebráni tomu, aby otázku na interpretáciu zásad naformuloval priamo najvyšší správny súd a nepožadoval tak stanovisko k skutku (ako v predmetnej žiadosti), ale priamo k interpretácii zásad etiky na pozadí skutku, ktorý je prejednávaný v disciplinárnom konaní. Možno teda zhrnúť, že súdna rada vníma svoju úlohu pri podávaní stanoviska podľa § 25 ods. 2 DSP tak, že sa podieľa v štádiu predbežného šetrenia najvyšším správnym súdom na disciplinárnom konaní tým, že podáva z hľadiska subjektu výkladu tzv. autentický výklad zásad etiky, ktorým napomáha najvyššiemu správnenému súdu v jednom z krokov subsumpčného procesu pri aplikácii práva v disciplinovaní sudcov a sudkýň. Sama však subsumpčný proces v konkrétnej veci nevykonáva.
5. Vzhľadom na tento skutkový a právny rámec súdna rozhodla o prijatí požadovaného stanoviska (mutatis mutandis čl. V odsek 1, písm. a) zásad etiky).

Vymedzenie otázky a relevantných ustanovení zásad etiky

6. Z popisu skutku, ktorého sa týka prítomné disciplinárne konanie možno vyvodiť, že výklad zásad etiky súdnou radou má slúžiť odpovedi na otázky: (i) či je z hľadiska zásad sudcovskej etiky problematické, ak sa sudca **alebo sudkyňa vyjadrí hanlivým spôsobom o účastníkovi konania, úradnej osobe či verejnosti tak, že je takýto**

prejav vnímateľný účastníkmi konania prípadne aj inými osobami, a to aj nezamýšľane, pričom k prejavu dochádza v priestoroch budovy súdu, konkrétne v pojednávacej miestnosti, a to po uskutočnení pojednávania a (ii) či je z hľadiska zásad sudcovskej etiky problematické, ak sa sudca alebo sudkyňa vyjadruje nelojálnym prípadne hanlivým spôsobom o povinnostiach vyplývajúcich z právneho poriadku tak, že je takýto prejav vnímateľný účastníkmi konania prípadne aj inými osobami, a to aj nezamýšľane, pričom k prejavu dochádza v priestoroch budovy súdu, konkrétne v pojednávacej miestnosti, a to po uskutočnení pojednávania.

7. Ustanovením primárne relevantným pre odpoveď na danú otázku je čl. III bod 1 zásad etiky.

Podľa čl. III, bod 1 Zásad sudcovskej etiky sudca rešpektuje a presadzuje nezávislosť, bezúhonnosť, morálnu integritu a nestrannosť súdnictva a vyhýba sa nevhodnému správaniu či vystupovaniu vrátane takého, ktoré objektívne vzbudzuje dojem nevhodnosti.

Kontextuálne sa vyššie citované ustanovenie viaže okrem iného na hodnoty výkonu sudcovskej funkcie ako zdvorilosť, ale aj rovnaké zaobchádzanie (nediskriminácia) podľa čl. II bod 1, písm. d) a e) zásad etiky a rovnako na osobnú kvalitu akou je rešpekt k iným osobám, ktorá je od sudcov a sudkýň požadovaná v zmysle čl. II bod 2 zásad etiky.

Článok III bod 1 zásad etiky je zároveň potrebné vykladať v kontexte požiadavky na profesionalitu výkonu funkcie sudu zakotvenej samostatne v čl. III bod 3 zásad etiky.

8. Pri odpovediach na otázky je zároveň potrebné prihliadať na uznesenie Súdnej rady Slovenskej republiky z 30. apríla 2018 k podnetu podpredsedníčky vlády a ministerky spravodlivosti Slovenskej republiky č. 44671/2017-151 z 23. augusta 2017 a doplneného listom z 23. októbra 2017 (najmä odseky 1, 2 a 5 časti II stanoviska) a na uznesenie Súdnej rady Slovenskej republiky z 3. júna 2021 k stanovisku k medializovaným prípadom nerešpektovania a popierania záväznosti niektorých protipandemických opatrení niektorými sudkýňami a sudcami.

Presadzovanie nezávislosti, bezúhonnosti, morálnej integrity a nestrannosti súdnictva a vyhýbanie sa nevhodnému správaniu

9. Sudca je povinný preukazovať a presadzovať správanie sa na vysokej úrovni, a to s cieľom posilnenia dôvery verejnosti v súdnictvo, ktorá je základom zachovania sudcovskej nezávislosti¹⁾.
10. Sudca je povinný pri plnení všetkých svojich činností zdržať sa akéhokoľvek neslušného správania a všetkých prejavov, ktoré by sa ako neslušné mohli javiť²⁾.
11. Sudca je pod neustálym dohľadom zo strany verejnosti a preto musí slobodne a ochotne prijať určité osobné obmedzenia, ktoré by sa bežnému občanovi mohli javiť ako príťaž. Konkrétne je sudca povinný správať sa spôsobom zodpovedajúcim dôstojnosti jeho funkcie³⁾.
12. Sudca svojím občianskym životom a svojím správaním má byť príkladom dobrých spoločenských spôsobov a osobnej dôstojnosti. Dôstojnosť v správaní sudcu zahŕňa aj prejavovanie zdvorilosti a intelektuálnej múdrosti. Dôstojný spôsob komunikácie,

¹⁾ Bod. 1.6 Časť Hodnota 1 „Nezávislosť“ Bangalórskeho zásad správania sudcov

²⁾ Bod 4.1 Časť Hodnota 4 „Slušnosť (Adekvátnosť Správania)“ Bangalórskeho zásad správania sudcov

³⁾ Bod 4.2 Časť Hodnota 4 „Slušnosť (Adekvátnosť Správania)“ Bangalórskeho zásad správania sudcov

- chápavá forma správania, ktorá rešpektuje právne postavenie účastníkov konania a vytváranie pokojnej atmosféry počas súdneho pojednávania, sú požiadavky na správanie sudcu, vyplývajúce z povinnosti rešpektu k druhým a schopnosti načúvať.
13. Na osobu sudcu sú v spoločnosti kladené zvýšené nároky i v rámci toho, ako je na verejnosti vnímané jeho správanie, vystupovanie, či jeho vyjadrenia.
 14. Z čl. III bod 1 zásad etiky ako aj z citovaných článkov Bangalórskeho zákona o správania sa sudcov vyplýva, že sudca sa má vyhýbať takému nevhodnému správaniu alebo vystupovaniu, ktoré objektívne vzbudzuje dojem nevhodnosti.
 15. Táto požiadavka sa nevyčerpáva už spomenutou potrebou dôstojného správania a zdvorilosti. **Akcentovať treba i rešpektujúci prístup k druhým, a to aj v spojení s atmosférou vytváranou pri poskytovaní spravodlivosti.** Nie je náhodou, že požiadavka na nediskriminačné správanie v zákone č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) zakotvuje aj povinnosť nevytvárať nepriateľské, ponížujúce, zneuctujúce a urážajúce prostredie (pozri § 2a ods. 4 a 5 antidiskriminačného zákona). Hodnota rešpektu a hodnota nediskriminácie v širšom zmysle sa teda prejavujú aj v tom, akým spôsobom má sudca spoluvytvárať prostredie, v ktorom sa poskytuje štátom garantovaná spravodlivosť.
 16. Rovnako, **požiadavka vyhýbať sa nevhodnému vystupovaniu zahŕňa u sudcu aj potrebu manifestovať lojalitu k platnému právu.** Daná povinnosť samozrejme nevyklučuje možnosť platné právo kritizovať, vplýva však na formu prijateľnej kritiky. S ohľadom na kontext (napríklad aj miesto vyjadrenia, typ právnej povinnosti, spoločenský či odborný diskurz, atp.), spôsob a intenzitu vyjadrenia nelояality k právnemu poriadku, môže byť takéto správanie sudcu alebo sudkyne problematické aj z hľadiska čl. III bod 1 zásad etiky, a to aj s ohľadom na požiadavku profesionality.
 17. Sudca sa môže dopustiť správania sa alebo vystupovania, ktoré objektívne vzbudzuje dojem nevhodnosti aj v pojednávacej miestnosti po skončení pojednávania bez ohľadu na to, že sa v nej nachádza sám, za predpokladu, že obsah jeho ústneho prejavu sa stal objektívne prístupný, napríklad z dôvodu jeho hlučnosti, aj pre osoby mimo pojednávacej miestnosti.
 18. Navyše, aj v zmysle bodu 15 tohto stanoviska, treba poukázať na to, že **pojednávacia miestnosť je úplne základným priestorom, v ktorom sudca slúži spravodlivosti a kde sa má „diať“ spravodlivosť - je totiž podľa procesných kódexov principiálnym miestom pojednávania a vyhlasovania rozsudkov.**
 19. K potencionálne problematickým formám správania sa alebo vystupovania prichodí zaradiť aj telefonický rozhovor sudcu, aj napriek tomu, že ide o súkromnú komunikáciu. Platí to predovšetkým v prípade, ak sa v nej urážajúcim (hanlivým) spôsobom hovorí o osobe, ktorá využíva zásadu verejnosti súdneho pojednávania a ak v nej sudca formuluje svoje odmietnutie podrobiť sa právnemu poriadku Slovenskej republiky, pričom hovor je vnímateľný aj osobami mimo pojednávacej miestnosti.
 20. Z uvedeného vyplýva, že správanie sa sudcu alebo sudkyne, spočívajúce vo vyjadrení sa hanlivým spôsobom o účastníkovi alebo účastníčke konania či verejnosti tak, že je takýto prejav vnímateľný účastníkmi konania prípadne aj inými osobami, a to aj nezamýšľane, pričom k prejavu dochádza v priestoroch budovy súdu, konkrétne v pojednávacej miestnosti, a to po uskutočnení pojednávania, je spôsobilé porušiť čl. III bod. 1 zásad sudcovskej etiky, a to samostatne, ale aj v spojení s čl. II bod 1, písm. d) a e) zásad etiky a čl. II bod 2 zásad etiky a čl. III bod 3 zásad etiky.
- Obdobne, správanie sa sudcu alebo sudkyne spočívajúce v nelояálnom prípadne hanlivom vyjadrení o povinnosti vyplývajúcej z právneho poriadku tak, že je takýto prejav vnímateľný účastníkmi konania prípadne aj inými osobami, a to aj

nezamýšľane, pričom k prejavu dochádza v priestoroch budovy súdu, konkrétne v pojednávacej miestnosti, a to po uskutočnení pojednávania, je spôsobilé porušiť čl. III bod. 1 zásad sudcovskej etiky, a to samostatne, ale s čl. III bod 3 zásad etiky.